

ВОРОНИНА Вікторія Леонідівна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту ім. І. А. Маркіної,
Полтавський державний аграрний університет,
м. Полтава, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2434-4591>
vivoronina1@gmail.com

КАРПЕНКО Валентина Сергіївна

здобувач другого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Полтавський державний аграрний університет,
м. Полтава, Україна
valentyna.s.karpenko@st.pdaa.edu.ua

РУБАНСЬКА Карина Володимирівна

здобувач другого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Полтавський державний аграрний університет,
м. Полтава, Україна
karyna.rubanska@st.pdaa.edu.ua

**КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ОСНОВ ПОНЯТТЯ «ІННОВАЦІЯ»:
СЧАСНИЙ ПОГЛЯД**

В статті досліджено основні теоретичні аспекти інноваційної діяльності. Авторами зазначено, що одним із перспективних напрямів у становленні моделі економічного розвитку XXI ст. може стати система інноваційних процесів, наукових знань, нових технологій та послуг. Нині такі якісні зрушення можливі, передусім, через інновації, як із способів підвищення конкурентоспроможності підприємств і економіки загалом. Сучасний науково - технічний прогрес неможливий без інтелектуального продукту, одержуваного внаслідок інноваційної діяльності. Отже, особливого значення набуває осмислення місця та ролі інноваційних процесів в економічному розвитку. В статті подано різноманітні підходи вчених до визначення поняття «інновація», а також виявлено головні характеристики та критерії інновацій.

Ключові слова: економічний розвиток, інновації, інноваційний процес, конкурентоспроможність, підприємство, трансформації, управління.

Постановка проблеми. Сучасна українська економіка зазнає якісних зрушень у всіх сферах народного господарства. Про це свідчать зміни та перегрупування факторів та джерел, що визначають основу економічного зростання. Можливості традиційних ресурсів економічного зростання звужуються (наближення фізичних меж їхнього використання). Одним із перспективних напрямів у становленні моделі економічного розвитку у XXI ст. може стати система інноваційних процесів, наукових знань, нових технологій та послуг. Нині такі якісні зрушення можливі, передусім, через інновації, як із способів підвищення конкурентоспроможності підприємств і економіки загалом. Сучасний науково - технічний прогрес неможливий без інтелектуального продукту, одержуваного внаслідок інноваційної діяльності. Отже, особливого значення набуває осмислення місця та ролі інноваційних процесів в економічному розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В рамках дослідження були розглянуті роботи з питань інноваційної практики, що найбільш повно відображають трансформації, які відбуваються в економіці, за останні 100 років. Науково-теоретичні аспекти генезису та сучасного становлення інноваційної теорії були розглянуті в роботах [1-18]. Авторами проаналізовано найбільш значні дослідницькі підходи до апарату категорії інновацій. До таких досліджень належать погляди Бажал Ю., Будвіля Ж., Гамидова Г., Глазєва С., Кузнеця С., Маркіної І., Перру Ф., Портера М., Роджерса Е., Санто Б., Сорокіна П.,

Шумпетера Й., Хучека М., Яковца Ю. та інших. Зазначеними авторами визначено роль інновацій як провідного фактора економічного зростання, розроблено понятійний апарат, виявлено основні причинно-наслідкові зв'язки у цій сфері діяльності.

Великий внесок у дослідження теоретичної сутності формування інновацій зробив дослідник Яковець Ю. [18], який визначив цивілізаційні шляхи перетворення людської діяльності та циклічність технологічних революцій.

Разом з тим, слід констатувати, що деякі теоретичні та методологічні аспекти управління інноваціями потребують подальших поглиблених досліджень. У науковому середовищі виникає низка складнощів у визначенні сутнісних характеристик інновацій, а також є серйозні проблеми при пошуку способів активізації інноваційних процесів в умовах нестабільної динаміки та непостійності у поведінці економічних суб'єктів.

Метою статті є аналіз теоретичних засад інноваційної діяльності, подання різноманітних підходів до визначення поняття «інновація», а також виявлення головних характеристик та критеріїв інновацій.

Викладення основного матеріалу дослідження. Сучасний етап розвитку людства пов'язаний з неухильним переходом до нових форм знань, що обумовлено необхідністю формування конкурентоспроможної інноваційної економіки на основі трансформації людського капіталу і переходу до нового укладу технологічного розвитку.

Сучасне розуміння сутності «інноваційного розвитку» невіддільне від головних принципів і положень загальної теорії економічного розвитку. Під останнім розуміють «якісне перетворення, структурну перебудову економіки відповідно до потреб технологічного і соціального прогресу... багатовимірний плановий процес, що відображає економічне зростання, структурні зрушення, вдосконалення умов і якості життя населення» [7].

Ряд дослідників говорять про необхідність введення категорії «якість економічного розвитку» [12, 13], яка «безпосередньо пов'язана зі здатністю фокусної економічної системи генерувати процес науково-технічних змін. В іншому випадку мова йде про економічне відтворення в формі економічного зростання» [6]. Таким чином, основу якісних змін складають результати науково-технічного прогресу. Інновації виступають фактором відтворювального процесу.

Інновації, з одного боку, детерміновані складом і структурою суспільних потреб, служать цілям їх більшого задоволення, а з іншого боку в сучасних умовах безпосередньо залежать від стану і розвитку науки і перетворення її в безпосередню продуктивну силу, зростання обсягу і якості наукових знань, наукової інформації. Це питання має дуже широке проблемне поле, охоплюючи практично всі сфери діяльності людини і аспекти суспільного життя. Однак при розгляді інноваційних процесів часто абсолютизується будь-яка одна зі сторін цього процесу, що на наш погляд, є методологічно не зовсім вірним.

Специфіка інноваційної діяльності зумовлюється змістом самого поняття інновації, її характеристиками і класифікаціями.

Основоположниками теорії інновацій вважаються радянський учений економіст Кондратьєв Н. та австро-американський дослідник Шумпетер Й. Кондратьєв Н. довів, що зміни в економічній структурі суспільства знаходяться в залежності від реалізації базових нововведень, що тягнуть за собою здійснення вторинних, модернізуючих соціально-економічних нововведень. Основні ідеї вченого розвинув Шумпетер Й. У 1911 р він обґрунтував, що стимулювання радикальних технологічних трансформацій створює можливості для прискореного подолання економічних спадів. Пізніше, в 30-ті роки XX ст., вчений ввів в економічний обіг поняття «інновація». Шумпетер Й. розуміє під інновацією будь-які покращення [15].

До іншої групи належать Бажал Ю. [1], Яковець Ю. [17] які під «інновацією» розуміють зміну технологій чи виробничих функцій.

Найвпливовіший теоретик менеджменту XX ст. Друкер П. під інновацією розумів «особливий засіб підприємців, за допомогою якого вони досліджують зміни, що відбуваються в економіці та суспільстві, з метою використання їх у бізнесі чи в інших сферах обслуговування». Тобто інновація, за Друкером П., це «...лише засіб, під яким він розуміє

творчу роботу чи «геніальність» інноваторів, що намагаються задовольнити будь-які економічні потреби...» [5].

З позицій конкуренції інновація, за Портером М., інтерпретується як «...результат незвичних зусиль, який дає змогу підприємству досягти такого рівня переваг, коли воно зможе його підтримати лише за допомогою впровадження постійних вдосконалень» [10, с. 217].

На сучасному етапі, як показав проведений аналіз, у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі, присвяченій вивченню проблем інноваційної діяльності, представлені різні трактування сутності дефініції «інновація» (таблиця 1).

Таблиця 1

Визначення категорії «інновація»
(систематизовано автором на основі [8])

Автор	Визначення
1	2
Трактування інновації як зміни	
Валента Ф.	зміна в первісній структурі виробничого механізму, тобто перехід його внутрішньої структури до нового стану; зміни як з позитивними, так і з негативними соціально-економічними наслідками
Краюшкин О.	зміни у первісній структурі виробничої системи, що призводять до виникнення якісно нового її стану
Миколаєва І.	оновлення, перетворення будь-якої діяльності, що приводить до заміні одних її елементів іншими, більш досконалими, або до доповненню вже наявних елементів новими
Портер М.	оновлення, може виражатися в зміні товару чи виробничого процесу, нових підходах до маркетингу, нових шляхах поширення товару і нових концепціях сфери конкуренції
Пригожин А.	цілеспрямована зміна, яка вносить в середу впровадження (підприємство, населення, суспільство і т. д.) нові відносно стабільні елементи
Хучек М.	всілякі зміни впровадження нових або вдосконалених рішень в техніку, організацію, процес постачання і збуту, суспільне життя і т. д.
Шумпетер Й.	зміна з метою впровадження і використання нових видів споживчих товарів, нових виробничих і транспортних засобів, ринків і форм організації в промисловості
Яковець Ю.	якісні зміни у виробництві, які можуть належати як до техніки та технології, так і до форм організації виробництва
Трактування інновації як процесу	
Брайан Т.	процес, в якому інтелектуальний товар – винахід, інформація, ноу-хау або ідея – набуває економічного змісту
Дж. Брайт	процес перетворення наукового знання в фізичну реальність, що змінює суспільство
Золотова Л. Єременко О.	постійно діючий процес отримання знань і практичного їх застосування
Лапін В.	комплексний процес створення нового практичного засобу (інновації) для кращого задоволення відомої потреби людей
Пересада А.	процес доведення наукової ідеї або технічного винаходу до стадії практичного використання, що приносить дохід, а також пов'язані з цим процесом техніко-економічні та інші зміни в соціальному середовищі
Рубан В. та ін.	всеохоплюючий процес розповсюдження нових знань та їх дифузії до всіх загально-значимих областей діяльності людей
Санто Б.	Такий суспільний-технічний-економічний процес, який через практичне використання ідей і винаходів приводить до створення кращих за своїми властивостями виробів, технологій, і, якщо вона орієнтується на економічну вигоду, на прибуток, її поява на ринку може принести додатковий дохід
Твісс Б.	Застосування процесу, в якому винахід або ідея набуває економічного змісту, тобто «винахід стає нововведенням», якщо отримує успіх на ринку
Тодаро М.	Використання винаходів для створення нових процесів і методів в виробництві, а також випуск нових продуктів. До них відносяться і нові соціальні та інституційні методи організації і управління економічною діяльністю, що відповідають сучасним вимогам
Трактування інновації як результату, нововведення	
Василенко В. Шматько В.	нововведення, пов'язане з науково-технічним прогресом, що полягає у відновленні основних фондів і технологій, в удосконаленні управління й економіки підприємства
Вертакова Ю. Симоненко Е.	матеріалізований результат, отриманий від вкладення капіталу в нову техніку чи технологію, у нові форми організації виробництва праці, обслуговування і управління, включаючи нові форми контролю, обліку, методів планування, аналізу тощо

1	2
Гамидов Г. Колосов В. Османов Н.	кінцевий результат інтелектуальної діяльності (науково-технічних досліджень, науково-технічних відкриттів і винаходів, наукових ідей) у вигляді деякого нового об'єкта (системи, технологій, устаткування, товарів і послуг) або у вигляді деякого об'єкта, якісно відмінного від попереднього аналога
Павленко І.	Результат творчого процесу у вигляді створених (чи впроваджених) нових споживацьких цінностей
Саблук П.	нове досягнення в галузі технологій чи управління, призначене для використання у виробничій, інвестиційній чи фінансовій діяльності підприємств
Чухрай Л. Патори Р.	використання нових для організації ідей шляхом втілення їх в товарах, процесах, послугах та / або в системах управління, якими оперує організація

Ряд дослідників [2, 3, 10, 12 і ін.] вважають, що основу інновацій складають зміни. Вони можуть виражатися в зміні: товару або виробничого процесу, функціонуванні підприємства як системи, початкової структури виробничого механізму і т. д. Характерною їх особливістю є новизна.

Як відзначають Водачек Л., Водачкова О., інновації можуть виражатися і в кількісних, і якісних змінах [3]. Деякі вчені [4, 17 та ін.] розглядають інновацію як процес та вважають, що це процес використання нововведення, винаходи.

У працях дослідників [3 та ін.] дається визначення інновації як результату. При цьому огляд літератури показує наявність різного розуміння вченими причин його виникнення. Так, Гамидов Г., Колосов В., Османов Н., Санто Б., Яковец Ю. роблять висновок, що інновація є результатом діяльності.

На думку Крупки М., «інновація – це нововведення, використання якого призводить до якісних змін у виробництві з метою отримання соціально-економічної вигоди (ефекту)» [6, с. 22].

Щербань В., Козубенко Л. інноваціями називають «...прибуткове використання новацій у вигляді нових технологій, видів продукції і послуг, організаційно-технічних і соціально-економічних рішень виробничого, фінансового, комерційного чи іншого характеру» [16, с. 26].

Таким чином, на основі аналізу та узагальнення праць вітчизняних і зарубіжних вчених щодо визначення сутності поняття «інновація» можна зазначити, що:

1) на сучасному етапі становлення теорії інновацій єдиного загальноприйнятого змісту поняття «інновація» не вироблено. В розглянутих раніше визначеннях зазначена дефініція інтерпретується стосовно конкретної формальної ситуації в залежності від об'єкта і предмета дослідження. При цьому процес розвитку являє собою перехід систем (соціально-економічних, технічних і т. п.) в більш досконалий стан на основі інновацій, що може здійснюватися множинністю абсолютно різних способів. Це допускає можливість нескінченного числа дефініцій досліджуваного поняття. Узагальнюючи підсумки огляду вітчизняної та зарубіжної наукової літератури, можна виділити наступні підходи до розумінню суті інновації: розгляд її як процесу; результату; зміни; нововведення;

2) інновація як економічна категорія означає реалізований на ринку результат діяльності по створенню нового продукту, технології;

3) в якості одного з ключових ознак інновації дослідниками виділяється новизна, а також практична застосовність. Можна зробити важливий в методологічному відношенні висновок: інноваційний розвиток передбачає комерційне / практичне застосування інновації. По суті, воно полягає в створенні і комерціалізації інноваційних розробок;

4) з точки зору розвитку підприємства інновацію доцільно розглядати як нововведення в різних сферах діяльності, що володіє потенціалом комерціалізації, реалізація якого забезпечує отримання економічного ефекту.

Висновки. Проаналізувавши різні сторони та ознаки інновацій, виділимо наступні головні характеристики та критерії:

– наявність суттєвого з погляду менеджменту характеру змін. Зміни, при цьому, повинні мати якісний, принциповий характер. Інноваціям має бути притаманна науково-технічна новизна;

- володіння ресурсами та потенціалом підвищення ефективності усіх процесів загалом або їх частин;
- досягнення цільової ефективності;
- зв'язок із високим ризиком;
- практичне втілення;
- прояв творчої діяльності;
- використання у різноманітних сферах діяльності;
- здатність задовольняти потреби споживачів, тобто ринковий попит;
- приносити прибуток суб'єктам підприємницької діяльності (у разі неможливості отримання вигоди від реалізації інновації підприємствами, інновація зазвичай випадає із сфери інтересів);
- здатність забезпечити довготривалий корисний ефект, що реабілітує витрати засобів і зусиль на впровадження нововведення;
- сьогодні в умовах екологічних катастроф вважаємо, що варто додати ще одну характеристику інновації – екологічна безпека.

Інновація – дефініція, що поєднує процес створення та реалізації креативу, отримання та комерціалізації результату, приводить до матеріалізованих змін і є джерелом соціально-економічного, науково-технічного поступу. Інновація – це форма свідомого розвитку сформованих соціально-економічних систем.

Отже, підсумовуючи викладене вище, ми розглядаємо інновацію для підприємства як технологію, продукт або послугу, організаційне рішення, виробництво чи застосування якого не здійснювалося раніше, і впровадження якого у діяльність підприємства призвело до суттєвого підвищення його ефективності.

Список використаних джерел

1. Бажал Ю. М. *Економічна теорія технологічних змін*. К.: Заповіт, 1996. 240 с.
2. Валента Ф. *Управление инновациями*. М.: Прогресс, 1985. 253 с.
3. Водачек Л., Водачкова О. *Стратегия управления инновациями на предприятии*. 1989. 167 с. URL: <http://library.univer.kharkov.ua/OpacUnicode/index.php?url=/notices/index/IdNotice:59467/Source:default> (дата звернення 21.10.2021)
4. Гамидов Г. С., Колосов В. Г., Османов Н. О. *Основы инноватики и инновационной деятельности*. 2000. 323 с. URL: <http://www.booka.ru/books/17419#about> (дата звернення 15.10.2021)
5. Drucker Peter F. *Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles*. New York: Harper and Row Publishers, 1985. URL: <https://www.jstor.org/stable/3380320> (дата звернення 25.10.2021)
6. Крупка М. І. *Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України*. Львів : Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2001. 608 с.
7. Маркіна І. А., Вороніна В. Л., Хорошко Д. Р. Управління інноваційним потенціалом як фактор стратегічного розвитку та конкурентних переваг підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2020. Вип. № 3 (26). С. 76-81. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/9008>
8. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/> (дата звернення 20.10.2021)
9. Пересада А. А. *Управління інвестиційним процесом*. Київ : Вид-во «Лібра», 2002. 472 с.
10. Портер М. *Международная конкуренция: конкурентные преимущества стран*. М.: Международные отношения, 1993. 896 с.
11. Портер М. Э. *Конкуренция*. 2005. 608 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/505299/> (дата звернення 15.10.2021)
12. Пригожин А. И. *Нововведения: стимулы и препятствия: (социальные проблемы инноватики)*. 1989. 485 с. URL: <http://lib.mgppu.ru/OpacUnicode/app/webroot/index.php?url=/notices/index/IdNotice:26441> (дата звернення 15.10.2021)

звернення 18.10.2021)

13. Санто Б. *Інновація як средство економічного розвитку*. 1990. 296 с. URL: <https://www.livelib.ru/book/1002363078-innovatsiya-kak-sredstvo-ekonomicheskogo-razvitiya-b-santo> (дата звернення 13.10.2021)

14. Хучек М. Соціально-економічне содержание інновацій на підприємстві. *Вестник университета. Серия 6. Экономика*. 1995. №1. С. 62-71.

15. Шумпетер Й. А. *Теорія економічного розвитку*. URL: <http://uatterra.in.ua/wp-content/uploads/2017/11/SHumpeter-Teoryya-ekonomycheskogo-razvytyya.pdf> (дата звернення 15.10.2021)

16. Щербань В. М., Козубенко Л. Д. Товарна інноваційна політика. Київ : Вид-во «Кондор», 2006. 400 с.

17. Яковец Ю. В. *Ускорение научно-технического прогресса: теория и экономический механизм*. URL: <https://www.livelib.ru/book/1001397996-uskorenie-nauchnotekhnicheskogo-progressa-teoriya-i-ekonomicheskij-mehanizm-yurij-yakovets> (дата звернення 18.10.2021)

18. Яковец Ю. В. *Эпохальные инновации XXI века*. URL: <http://padabum.com/d.php?id=205334> (дата звернення 20.10.2021)

References

1. Bazhal Yu. M. (1996). *Ekonomichna teoriia tekhnolohichnykh zmin* [Economic theory of technological change]. K.: Zapovit.

2. Valenta F. (1985). *Upravlenie innovatsiyami*. [Innovation management]. M.: Progress.

3. Vodachek L., Vodachkova O. (1989). *Strategiya upravleniya innovatsiyami na predpriyatii* [Enterprise innovation management strategy]. Available at: <http://library.univer.kharkov.ua/OpacUnicode/index.php?url=/notices/index/IdNotice:59467/Source:default> (accessed 21 October 2021)

4. Gamidov G. S., Kolosov V. G., Osmanov N. O. (2000). *Osnovyi innovatiki i innovatsionnoy deyatel'nosti* [Fundamentals of innovation and innovation]. Available at: <http://www.booka.ru/books/17419#about> (accessed 15 October 2021)

5. Drucker Peter F. (1985). *Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles*. New York: Harper and Row Publishers. Available at: <https://www.jstor.org/stable/3380320> (accessed 25 October 2021)

6. Krupka M. I. (2001). *Finansovo-kredytnyi mekhanizm innovatsiinoho rozvytku ekonomiky Ukrainy* [Financial and credit mechanism of innovative development of the Ukrainian economy]. Lviv : Vyd. tsentr LNU imeni Ivana Franka.

7. Markina I. A., Voronina V. L., Khoroshko D. R. (2020) *Upravlinnia innovatsiinym potentsialom yak faktor stratehichnoho rozvytku ta konkurentnykh perevah pidpriemstva* [Management of innovation potential as a factor of strategic development and competitive advantages of the enterprise]. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia*, no. 3 (26), pp. 76-81.

8. Natsionalna biblioteka Ukrainy imeni V. I. [National Library of Ukraine Name V. I. Vernadsky]. Vernadskoho. Available at: <http://www.nbuv.gov.ua/> (accessed 20 October 2021)

9. Peresada A. A. (2002). *Upravlinnia investytsiinym protsesom* [Investment process management]. Kyiv : Vyd-vo «Libra».

10. Porter M. *Mezhdunarodnaya konkurentsia: konkurentnyie preimushchestva stran* [International Competition: Competitive Advantages of Countries]. M.: Mezhdunarodnyie otnosheniya.

11. Porter M. E. (2005). *Konkurentsia* [Competition]. Available at: <https://www.twirpx.com/file/505299/> (accessed 15 October 2021)

12. Prigozhin A. I. (1989). *Novovvedeniya: stimuly i prepyatstviya: (sotsialnyie problemy innovatiki)* [Innovation: incentives and obstacles: (social problems of innovation)]. Available at: <http://lib.mgppu.ru/OpacUnicode/app/webroot/index.php?url=/notices/index/IdNotice:26441>

(accessed 18 October 2021)

13. Santo B. (1990). *Innovatsiya kak sredstvo ekonomicheskogo razvitiya* [Innovation as a means of economic development]. Available at: <https://www.livelib.ru/book/1002363078-innovatsiya-kak-sredstvo-ekonomicheskogo-razvitiya-b-santo> (accessed 13 October 2021)

14. Huchek M. (1995). Sotsialno-ekonomicheskoe sodержanie innovatsiy na predpriyatii. [Socio-economic content of innovations at the enterprise]. *Vestnik universiteta. Seriya 6. Ekonomika*. (1), 62-71.

15. Shumpeter Y. A. (2008). *Teoriya ekonomicheskogo razvitiya* [Economic development theory]. Available at: <http://uaterra.in.ua/wp-content/uploads/2017/11/SHumpeter-Teoryya-ekonomicheskogo-razvityya.pdf> (accessed 15 October 2021)

16. Shcherban V. M., Kozubenko L. D. (2006). *Tovarna innovatsiina polityka* [Commodity innovation policy]. Kyiv : Vyd-vo «Kondor».

17. Yakovets Yu. V. (1988). *Uskorenie nauchno-tehnicheskogo progressa: teoriya i ekonomicheskij mehanizm* [Acceleration of scientific and technological progress: theory and economic mechanism]. Available at: <https://www.livelib.ru/book/1001397996-uskorenie-nauchnotehnicheskogo-progressa-teoriya-i-ekonomicheskij-mehanizm-yurij-yakovets> (accessed 18 October 2021)

18. Yakovets Yu. V. (2004). *Epohalnye innovatsii XXI veka* [Epic 21st Century Innovation]. Available at: <http://padabum.com/d.php?id=205334> (accessed 20 October 2021)

VORONINA Viktoriia

PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor the Department of Management
named after I.A. Markina,
Poltava State Agrarian University,
Ukraine, Poltava

KARPENKO Valentyna

bachelor student,
Poltava State Agrarian University,
Ukraine, Poltava

RUBANSKA Karyna

bachelor student,
Poltava State Agrarian University,
Ukraine, Poltava

CONCEPTUALIZATION OF THEORETICAL FUNDAMENTALS OF THE CONCEPT OF «INNOVATION»: A MODERN VIEW

Introduction. The modern Ukrainian economy is changing in all areas of the national economy. This is evidenced by changes in the factors and sources of the foundations of economic growth. The possibilities of resources for economic growth are shrinking. The system of innovative processes, scientific knowledge, new technologies and services is a promising area. Such shifts are possible due to innovation. Innovation is a way to improve the competitiveness of enterprises and the economy. Innovative processes in economic development are gaining great importance. The scientific and theoretical aspects of the genesis and the modern formation of the innovative theory have been considered in many works. The authors determined the role of innovation as a factor of economic growth, developed a conceptual apparatus, identified the main cause-and-effect relationships in this area of activity. But some theoretical and methodological aspects of innovation management require further in-depth research.

Purpose. The purpose of the article is to analyze the theoretical foundations of innovation. Study of different approaches to the concept of "innovation". Identification of the main characteristics and criteria of innovation.

Results. The founders of the theory of innovation are considered to be the Soviet scientist economist N. Kondratiev and the Austro-American researcher J. Schumpeter. N. Kondratyev proved that changes in the

economic structure of society depend on the implementation of basic innovations. The main ideas of the scientist were developed by J. Schumpeter. At the present stage, different interpretations of the essence of the definition of "innovation" are presented. This was proved by the authors' analysis of the literature. A number of researchers believe that the basis of innovation is change. Other scholars suggest that innovation can be expressed in both quantitative and qualitative changes. Some authors consider innovation as a process. They believe that this is a process of using an innovation, an invention. Thus, based on the analysis and generalization of the works of domestic and foreign scientists to determine the content of the concept of "innovation", it can be noted: 1) a single generally accepted content of the concept of "innovation" has not been developed; 2) innovation as an economic category means the result of the activity on the creation of a new product, technology, realized on the market; 3) researchers highlight novelty and practical applicability as one of the key features of innovation; 4) for the development of an enterprise, it is advisable to consider innovation as an innovation in various fields of activity, its implementation provides an economic effect.

Originality. The scientific novelty of the study is to identify the main characteristics and criteria of innovation. The author's definition of the concept "enterprise innovation" is offered.

Conclusion. The main characteristics and criteria of innovations are established: the presence of significant changes that have a qualitative, fundamental nature. Innovation must be characterized by scientific and technical novelty; possession of resources and potential to increase the efficiency of all processes in general or their parts; achieving target efficiency; high risk relationship; practical implementation; manifestation of creative activity; use in various fields of activity; ability to meet the needs of consumers; bring profit to business entities; ability to provide long-term beneficial effect; ecological safety.

Key words: economic development, innovation, innovation process, competitiveness, enterprise, transformation, management.